

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.003.02.2021

Pani
Ewelina Olejarz
Dyrektor
Powiatowego Urzędu Pracy
w Jarosławiu
ul. Słowackiego 2
37-500 Jarosław

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/043 – Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych przez powiatowe urzędy pracy

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu, 37 – 500 Jarosław ul. Słowackiego 2 (dalej: Urząd lub PUP).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewelina Olejarz – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu, od 16 kwietnia 2021 r. (w okresie od 1 marca 2021 r. do 15 kwietnia 2021 r. pełniąca obowiązki Dyrektora Urzędu). Poprzednio Dyrektorem Urzędu był Jan Wygnaniec, od 16 maja 2015 r. do 28 lutego 2021 r. (akta kontroli, str. 1-7)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja zadań przez powiatowe urzędy pracy w zakresie polityki rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem funkcjonowania osób niepełnosprawnych na tym rynku. 2. Prawdliwość i skuteczność aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz trwałość ich zatrudnienia.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020. Dla realizacji celu kontroli zostały wykorzystane także dane statystyczne oraz dokumenty sporządzone przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Wilhelm Dmytrów, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/26/2021 z 16 lutego 2021 r. (akta kontroli, str. 8-9)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. (dalej: ustawa o NIK).

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu, w objętych kontrolą latach 2018-2020, realizował zadania w zakresie polityki rynku pracy oraz prawidłowo aktywizował bezrobotne osoby niepełnosprawne i poszukujące pracy. Urząd zrealizował m.in. sześć projektów w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej: EFS) w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, w których wzięło udział 61 niepełnosprawnych osób bezrobotnych.

Urząd z zachowaniem terminu opracowywał dla osób bezrobotnych Indywidualne Plany Działania (dalej: IPD). Stwierdzono jednak, że w ośmiu IPD (na 31 poddanych analizie) nie określono terminu lub warunków zakończenia realizacji IPD. Ponadto w trzech przypadkach trzykrotnie nie dochowano terminu kontaktowania się z osobami bezrobotnymi co najmniej raz na 60 dni, co było niezgodne z art. 34a ust. 2 pkt. 5 oraz art. 34a ust. 3aa ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*³ (dalej: ustawa o promocji zatrudnienia).

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że dwa budynki zajmowane przez Urząd nie były w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, co jest niezgodne z art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o *zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*⁴.

Według stanu na koniec roku w PUP było zarejestrowanych: w 2018 r. 6551 bezrobotnych, w tym 211 niepełnosprawnych, w 2019 r. 5215 bezrobotnych, w tym 220 niepełnosprawnych, w 2020 r. 6072 bezrobotnych, w tym 233 niepełnosprawnych. Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych utrzymała się na porównywalnym poziomie. Na wysokim poziomie utrzymywała się natomiast w PUP liczba osób długotrwale bezrobotnych (ok. 60%) i to zarówno wśród bezrobotnych ogółem, jak i osób niepełnosprawnych. 191 bezrobotnych osób niepełnosprawnych oczekiwało na zatrudnienie ponad 24 miesiące. W badanych latach Urząd pozyskał dla tej grupy bezrobotnych 30 ofert pracy subsydiowanej (z liczbą miejsc pracy 31) i 82 oferty pracy niesubsydiowanej (z liczbą miejsc pracy 146), co stanowiło odpowiednio 0,78% i 3,82% ofert ogółem.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. w Urzędzie było zarejestrowanych łącznie 166 osób niepełnosprawnych długotrwale bezrobotnych/poszukujących pracy, których nie objęto żadną formą aktywizacji.

W okresie objętym kontrolą aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu było objętych łącznie 21,9% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych (tj. 4683 z populacji ogółem 21 363 osób). Wskaźnik ten dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych wynosił 17,8% (tj. 159 z populacji ogółem 895 niepełnosprawnych).

W latach 2018-2020 zatrudnienie w formie subsydiowanej podjęły 104 bezrobotne osoby niepełnosprawne (co stanowiło 11,6% z 895) oraz 305 takich osób w formie niesubsydiowanej (co stanowiło 34,1% z 895 osób).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz.U. z 2020 r., poz. 1409 ze zm.

⁴ Dz.U. z 2020 r., poz. 1062.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Realizacja zadań samorządu powiatowego w zakresie polityki rynku pracy.

1.1. Zakładane cele w programie promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Opis stanu faktycznego

Uchwałą z dnia 28 stycznia 2016 r. Rada Powiatu Jarosławskiego przyjęła *Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2016 – 2022* wraz z *Programem Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Jarosławskiego na lata 2016 – 2022*⁵.

Urząd realizował Cel strategiczny 1 Powiatowej Strategii, p.n. *Aktywizacja i podtrzymywanie zdolności pracy osób bezrobotnych, realizacja zadań, które posłużą zmniejszeniu liczby osób bezrobotnych oraz rozwijanie współpracy z pracodawcami*.

W ramach tego celu wskazano obszar priorytetowy *Niepełnosprawność* (w opisie tego problemu społecznego podano m.in., że *niezwykle istotne jest tworzenie programów i podejmowanie działań wyrównujących ich szanse życiowe, poprzez przeniesienie aktywności osób niepełnosprawnych z obszaru pozyskiwania zasiłków na obszar aktywności własnej, nakierowanej m.in. na przygotowanie się do podjęcia pracy*). W Programie określono wskaźniki (wartości docelowe), w których nie ujmowano osobno osób niepełnosprawnych, m.in.:

- liczba pozyskanych ofert pracy – 10 000,
- liczba zorganizowanych giełd pracy - 50,
- liczba osób zatrudnionych lub samozatrudnionych po uzyskaniu wsparcia – 5000,
- liczba osób skierowanych na utworzone miejsca pracy – 3000,
- liczba osób skierowanych na szkolenia - 700,
- liczba osób skierowanych na staż – 5000.

Dla wskaźników tych nie określono częstotliwości ich pomiaru, sposobu mierzenia, czy źródła danych pozwalających na możliwość mierzenia stopnia osiągnięcia zakładanych celów i zadań w zakresie aktywizacji osób niepełnosprawnych.

Uchwałą z dnia 30 marca 2016 r. Rada Powiatu przyjęła *Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Jarosławskim na lata 2016 – 2021*⁶, który w realizowanym przez Urząd drugim obszarze operacyjnym: *Aktywizacja Zawodowa i Edukacyjna Osób Niepełnosprawnych* przewidywał m.in. następujące działania:

- zwiększenie potencjału zawodowego osób niepełnosprawnych,
- rozwój usług rynku pracy,
- współpracę podmiotów na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej.

Efektami działań miały być m.in. ułatwienie dostępu do rehabilitacji zawodowej oraz poprawa sytuacji materialnej osób zdolnych do podjęcia zatrudnienia. Wskaźnikami umożliwiającymi weryfikowanie efektywności podejmowanych działań były: liczba osób niepełnosprawnych, liczba obiektów użyteczności publicznej pozbawionych barier, liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie jako bezrobotne/poszukujące pracy, liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych. *Program Działań* nie zakładał sporządzania sprawozdań z jego realizacji oraz nie miał określonych mierników (tym samym częstotliwości ich pomiaru, sposobu

⁵ Dalej: Program promocji zatrudnienia.

⁶ Program na podstawie art. 35a ust. 1 pkt. 1 lit. b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych* (Dz.U. z 2020 r., poz. 426 ze zm.), dalej ustawa o rehabilitacji.

mierzenia, czy źródła danych) pozwalających na możliwość mierzenia stopnia osiągnięcia zakładanych w nim celów i zadań.

(akta kontroli, str. 10-72)

1.2. Planowanie i wydatkowanie środków finansowych na aktywizację zawodową, z podziałem na podstawowe formy aktywizacji

W kontrolowanym okresie Urząd planował i wydatkował następujące kwoty na aktywizację zawodową:

1) w roku 2018:

a) planował ogółem 14 841,6 tys. zł, w tym:

- z Funduszu Pracy (algorytm) 14 126,1 tys. zł,

- z PFRON⁷ (algorytm) 244,3 tys. zł, oraz

- z innych źródeł: EFS⁸ – 471,2 tys. zł,

b) wykonał plan na kwotę ogółem 14 687,4 tys. zł, w tym:

- z Funduszu Pracy (algorytm) 14 046,9 tys. zł (1669 uczestników),

- z PFRON (algorytm) 241,8 tys. zł (13 uczestników, w tym: staże – ośmiu, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – jeden, wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy - czworo), oraz

- z innych źródeł: EFS – 398,7 tys. zł (54 uczestników),

2) w roku 2019:

a) planował ogółem 14 931,4 tys. zł, w tym:

- z Funduszu Pracy (algorytm) 12 518,2 tys. zł

- z PFRON (algorytm) 216,1 tys. zł, oraz

- z innych źródeł: EFS – 2197,1 tys. zł,

b) wykonał plan na kwotę ogółem 14 794,5 tys. zł (1810 uczestników), w tym:

- z Funduszu Pracy (algorytm) 12 406,7 tys. zł (1528 uczestników),

- z PFRON (algorytm) 216,1 tys. zł (10 uczestników, w tym: staże – pięciu, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – jeden, wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy - czterech), oraz

- z innych źródeł: EFS – 2171,7 tys. zł (272 uczestników),

3) w roku 2020:

a) planował ogółem 12 862,7 tys. zł, w tym:

- z Funduszu Pracy (algorytm) 12 492,7 tys. zł oraz

- z PFRON (algorytm) 370,0 tys. zł,

b) wykonał plan na kwotę ogółem 12 539,5 tys. zł (1549 uczestników), w tym:

- z Funduszu Pracy (algorytm) 12 243,5 tys. zł (1540 uczestników), oraz

- z PFRON (algorytm) 296,0 tys. zł (dziewięciu uczestników, w tym: staże – dwóch, zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy – siedmiu).

Środki PFRON wydatkowane były na zadania określone w uchwałach Rady. Procentowy wskaźnik realizacji w poszczególnych latach wynosił: w 2018 r. – 92,05 %, w 2019 r. – 100 % oraz w 2020 r. – 80 %. Najwyższe środki PFRON wydatkowano na zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy: w roku 2018 – 160 tys. zł, w roku 2019 – 157,8 tys. zł. Najniższe środki PFRON wydatkowano: w latach 2018 i 2019, na jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, odpowiednio: 35,2 tys. zł i 20 tys. zł, oraz w 2020 r. na staże – 16 tys. zł.

(akta kontroli, str. 73-138)

⁷ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, o którym mowa m.in. w art. 6d ust. 4a pkt. 7 oraz art. 45 i następne ustawy o rehabilitacji.

⁸ Europejski Fundusz Społeczny.

1.3. Realizacja projektów w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W latach objętych kontrolą Urząd zrealizował następujące projekty w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych:

a) w roku 2018:

- Projekt p.n. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (III)”⁹, z udziałem środków EFS, dedykowany osobom młodym, w wieku 18-29 lat, bez pracy, zarejestrowanym w Urzędzie jako bezrobotne, które nie uczestniczyły w kształceniu i szkoleniu. Wartość osiągniętego wskaźnika efektywności zatrudnieniowej uczestników z niepełnosprawnościami wyniosła 61,54 %,

- Projekt p.n. „Aktywizacja osób powyżej 29 roku życia, pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (IV)”, z udziałem środków EFS. Grupę docelową stanowiły osoby powyżej 29 roku życia, bez pracy, zarejestrowane w Urzędzie jako bezrobotne, należące co najmniej do jednej z następujących grup: osoby od 50 roku życia, osoby długotrwale bezrobotne, kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, rolnicy i członkowie ich rodzin, prowadzący indywidualne gospodarstwa rolne do wielkości 2 ha, zamierzający odejść z rolnictwa. Wartość wskaźnika liczbowego osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie, wyniosła – 14, w tym liczba osób pracujących po opuszczeniu programu – 12,

- Projekt p.n. „Rozwój droga do kariery”, z udziałem środków EFS, dedykowany osobom bezrobotnym należącym do II profilu pomocy, w tym co najmniej 20% rolników i członków ich rodzin. Wartość wskaźnika liczbowego osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie wyniosła – siedem, a wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla osób z niepełnosprawnościami wyniósł 100 %.

b) w roku 2019:

- Projekt p.n. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (IV)”¹⁰, z udziałem środków EFS. Wartość osiągniętego wskaźnika efektywności zatrudnieniowej dla osób w najtrudniejszej sytuacji (to łącznie osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, z niskimi kwalifikacjami do poziomu ISCED-3¹¹, imigranci, reemigranci), wyniosła 91,59 % (w tym liczba osób poniżej 30 lat z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 15).

- Projekt p.n. „Aktywizacja osób powyżej 29 roku życia, pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (V)”, z udziałem środków EFS. Wartość wskaźnika liczbowego osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie, wyniosła – 14, w tym liczba osób pracujących po opuszczeniu programu – dziewięć,

- Projekt p.n. „Moja przyszłość”, dedykowany osobom, należącym do co najmniej jednej z grup: osobom od 50 roku życia, osobom długotrwale bezrobotnym, kobietom, osobom niepełnosprawnym, osobom o niskich kwalifikacjach zawodowych. Wartość wskaźnika liczbowego osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie, wyniosła – siedem, w tym liczba osób pracujących po opuszczeniu programu – siedem,

⁹ Dalej: Projekt I.

¹⁰ Dalej Projekt II.

¹¹ Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Kształcenia (International Standard Classification of Education). Najnowsza klasyfikacja znana pod nazwą ISCED 1997, została zaaprobowana przez Konferencję Ogólną UNESCO na jej 29 sesji w listopadzie 1997, według której Poziom 3 to - Kształcenie średnie (wyższy poziom).

- Projekt p.n. „Przystanek praca”, dedykowany bezrobotnym kobietom powyżej 29 roku życia, zarejestrowanym w Urzędzie. Projekt objął wsparciem 110 kobiet w formie stażu¹²,

c) w roku 2020:

- Projekt p.n. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (IV)”¹³, z udziałem środków EFS – pozostaje w kontynuacji w roku 2021.

- Projekt p.n. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (V)” z udziałem środków EFS – pozostaje w kontynuacji w roku 2021. Projekt objął wsparciem osoby młode, w wieku 18-29 lat, zarejestrowane w Urzędzie jako bezrobotne, w tym w szczególności te które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu, w zakresie pomocy w ramach przepisów COVID-19,

- Projekt p.n. „Aktywizacja osób powyżej 29 roku życia, pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (V)”, z udziałem środków EFS,

- Projekt p.n. „Aktywizacja osób powyżej 29 roku życia, pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (VI)”, z udziałem środków EFS.

W wyniku badania trzech największych projektów (kwota dofinansowania, liczba uczestników, ze szczególnym uwzględnieniem projektów skierowanych do osób niepełnosprawnych) oraz dokumentacji trzech osób niepełnosprawnych – uczestników tych projektów stwierdzono m.in., że w ramach:

- Projektu I - zakładany we wniosku wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wynosił: 43% dla uczestników nie kwalifikujących się do grupy osób z niepełnosprawnościami oraz 17% dla uczestników z niepełnosprawnościami. Uzyskany wskaźnik zatrudnienia wyniósł 92,24%. Kwota dofinansowania ze środków EFS wyniosła 8 298 436,06 zł, w projekcie uczestniczyło 833 osoby, w tym 16 osób niepełnosprawnych, liczba zatrudnionych osób wyniosła 616 (w tym osiem osób niepełnosprawnych),

- Projektu II - zakładany we wniosku wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wynosił 42% (dla wszystkich uczestników). Uzyskany wskaźnik zatrudnienia wyniósł 87,92% (w tym osób niepełnosprawnych). Kwota dofinansowania ze środków EFS wyniosła 7 491 731 zł, w projekcie uczestniczyło 879 osób (planowano pierwotnie 807 osób, po zmianie wniosku 879 osób), w tym 17 osób niepełnosprawnych, liczba zatrudnionych osób wyniosła 640 (w tym 13 osób niepełnosprawnych),

- Projektu III - zakładany we wniosku wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wynosił 45% dla osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Uzyskany wskaźnik zatrudnienia wyniósł 96,23%. Kwota dofinansowania ze środków EFS wyniosła 3 075 888 zł, w projekcie uczestniczyło 293 osoby, w tym 14 osób niepełnosprawnych, liczba zatrudnionych osób wyniosła 255 (w tym 10 osób niepełnosprawnych).

Do powyższych projektów przystąpiło ogółem 4071 uczestników (w tym 61 osób niepełnosprawnych), z czego 1578 osób zostało zatrudnionych (w tym 40 osób bezrobotnych).

(akta kontroli, str. 139-326, 1266-1286)

1.4 Dostosowanie budynku Urzędu oraz form jego pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych

Informacje o usługach rynku pracy, formach aktywizacji oferowanych przez Urząd są zawarte na stronie internetowej: jaroslaw.praca.gov.pl. Strona ta umożliwia m.in.:

- odczytywanie tekstu za pomocą „tekstu odczytywalnego maszynowo”,

¹² Brak danych o udziale osób niepełnosprawnych w programie.

¹³ Dalej Projekt III.

- używanie standardowych skrótów klawiaturowych przeglądarki,
- powiększanie rozmiaru tekstu,
- zmianę kontrastu,
- spójną, logiczną i niezmienną w obrębie serwisu nawigację (menu).

Pod koniec 2020 r., zostało zakupione oprogramowanie do tworzenia formularzy PDF (oprogramowanie umożliwia tworzenie plików PDF i sprawdzanie ich zgodności ze standardami ułatwień dostępu – przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych).

W zakresie dostępności komunikacyjno-informacyjnej Urząd zapewniał poniższe sposoby/środki wzajemnego komunikowania się: kontakt telefoniczny, kontakt korespondencyjny (listowny), kontakt w technice fax, kontakt w technice e-mail, pomoc (udział) tłumacza migowego. Urząd zapewnia niepełnosprawnym klientom możliwość skorzystania z usług tłumaczy języka migowego. Spośród pracowników Urzędu, dziewięciu ukończyło kurs języka migowego, w tym: doradca zawodowy, dwóch pośredników pracy, sekretarka, pomoc biurowa, specjalista do spraw programów, specjalista do spraw programów – stażysta, kierownik Referatu Instrumentów Rynku Pracy oraz specjalista do spraw rynku pracy. W Urzędzie nie były dostępne informacje w języku Braille'a.

W wyniku przeprowadzonego w toku kontroli badania ankietowego, trzy osoby ankietowane odpowiedziały, że o formach aktywizacji zawodowej dowiedziały się: z Internetu – jedna osoba, z informacji Urzędu – jedna osoba oraz z informacji od znajomego – jedna osoba.

Budynek Urzędu przy ul. Słowackiego 2, ze względu na wartości historyczne, artystyczne i naukowe podlega ścisłej ochronie konserwatorskiej na podstawie wpisu do rejestru zabytków. Osoby niepełnosprawne (w tym na wózkach inwalidzkich) mogą pokonać barierę schodów (od drzwi wejściowych do parteru), na zainstalowanej platformie przyschodowej do przemieszczania osób niepełnosprawnych. Dostęp do pomieszczeń położonych na różnych poziomach (od pierwszego do trzeciego piętra) zapewniają:

- schody zaopatrzone w balustradę od strony przestrzeni otwartej, których wszystkie stopnie pokryte są materiałem antypoślizgowym, oraz
- dźwig osobowy przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych, poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Na parterze znajduje się toaleta dla osób niepełnosprawnych, wyposażona m.in. w uchwyty na ścianach, ułatwiające korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych. Ściany toalety miały powierzchnie zmywalne i odporne na działanie wilgoci.

W badanym okresie, platforma przyschodowa i dźwig osobowy (przy ul. Słowackiego 2) miały przeprowadzone wymagane przeglądy i konserwacje. Do obydwu siedzib Urzędu zapewniony był wstęp osobom korzystającym z psa asystującego.

(akta kontroli, str. 327- 411, 466-478, 569-580)

1.5. Rejestracja bezrobotnych i poszukujących pracy

1.5.1. Dane statystyczne, dotyczące liczby zarejestrowanych bezrobotnych i poszukujących pracy

Według stanu na koniec roku w PUP zarejestrowano:

- w 2018 r. 6551 bezrobotnych, w tym 211 niepełnosprawnych¹⁴ oraz 143 poszukujących pracy (w tym 75 niepełnosprawnych¹⁵);

¹⁴ Ze stopniem niepełnosprawności: znacznym – 15, umiarkowanym – 100, lekkim – 96.

¹⁵ Ze stopniem niepełnosprawności: znacznym – 16, umiarkowanym – 56, lekkim – 3.

- w 2019 r. 5215 bezrobotnych, w tym 220 niepełnosprawnych¹⁶ oraz 105 poszukujących pracy (w tym 54 niepełnosprawnych¹⁷);
- w 2020 r. 6072 bezrobotnych, w tym 233 niepełnosprawnych¹⁸ oraz 143 poszukujących pracy w (tym 53 niepełnosprawnych¹⁹).

Długotrwale bezrobotni stanowili: w 2018 r. - 62% (tj. 4062 z 6551), w 2019 r. - 60,8% (tj. 3169 z 5215), a w 2020 r. - 59,7% (tj. 3624 z 6072). Wskaźnik ten dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych w kolejnych latach był porównywalny i wynosił odpowiednio: 57,8% (122 z 211), 56,4% (124 z 220), a w 2020 r. 63,2% (141 z 233). W latach objętych kontrolą 123 z 895 zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych oczekiwało na pracę od 12 do 24 miesięcy, a 191 ponad 24 miesiące.

(akta kontroli, str. 412-465)

1.5.2. Działania w celu łagodzenia skutków pandemii dla osób niepełnosprawnych w zakresie funkcjonowania rynku pracy

W wyniku badania czterech wniosków osób niepełnosprawnych (którym uprzednio przyznano jednorazowe środki na działalność gospodarczą) o przyznanie wsparcia finansowego w ramach przepisów dot. COVID-19²⁰ stwierdzono, że zawierane były umowy pożyczki w wysokości 5000 zł., pomiędzy Starostą Jarosławskim a mikroprzedsiębiorcami, na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej. Pożyczki podlegały umorzeniu pod warunkiem, że pożyczkobiorca przez okres trzech miesięcy od dnia jej udzielenia będzie prowadził działalność gospodarczą. W każdym z powyższych czterech przypadków pożyczki zostały umorzone po upływie trzech miesięcy.

Dyrektor Urzędu podała, m.in., że wnioski podmiotów o wsparcie w ramach Tarczy antykryzysowej nie zawierały możliwości wskazywania posiadania niepełnosprawności przez wnioskodawców lub zatrudnionych u nich pracowników, w związku z czym nie można podać liczby osób niepełnosprawnych, które skorzystały z tej formy wsparcia. Niezwłocznie po uchwaleniu przepisów Tarczy antykryzysowej ogłaszane były nabory wniosków o wsparcie, o które podmioty mogły się ubiegać. Były to działania skierowane do wszystkich podmiotów, bez wskazywania na konieczność posiadania niepełnosprawności przez wnioskodawców lub zatrudnionych u nich pracowników. Na koniec 2020 roku w ewidencji Urzędu figurowały 233 osoby bezrobotne posiadające orzeczenie o niepełnosprawności, tj. o 13 osób więcej, niż na koniec 2019 r. Dynamika wzrostu liczby osób bezrobotnych niepełnosprawnych w 2020 r. do 2019 r., była nieco wyższa, niż dynamika wzrostu w 2019 r. do 2018 r., co mogło być spowodowane sytuacją gospodarczą w pandemii COVID-19. Urząd nie gromadzi jednak informacji, które w sposób bezpośredni pokazywałyby powód/przyczynę rejestracji osób bezrobotnych. W okresie dużej ilości zakażeń Urząd był całkowicie niedostępny dla stron. Ograniczenia te spowodowały wprowadzenie formy kontaktów w postaci elektronicznej bądź telefonicznej. Osoby pracujące zdalnie dysponowały komputerem z dostępem do systemu. W 2020 r. zmieniono centralę telefoniczną, m.in. w celu umożliwienia kontaktu klientów Urzędu z osobami pracującymi zdalnie.

(akta kontroli, str. 479-551)

¹⁶ Ze stopniem niepełnosprawności: znacznym – 14, umiarkowanym – 105, lekkim – 101.

¹⁷ Ze stopniem niepełnosprawności: znacznym – 13, umiarkowanym – 39, lekkim – 2.

¹⁸ Ze stopniem niepełnosprawności: znacznym – 12, umiarkowanym – 111, lekkim – 110.

¹⁹ Ze stopniem niepełnosprawności: znacznym – 13, umiarkowanym – 37, lekkim – 3.

²⁰ Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842 ze zm.).

1.6. Usługi rynku pracy

1.6.1. Działania w ramach pośrednictwa pracy

W kontrolowanym okresie w PUP zebrano 3845 ofert pracy subsydiowanej, w tym 30 ofert pracy dla niepełnosprawnych, co stanowiło 0,78% ogółu zebranych ofert, oraz 2149 ofert pracy niesubsydiowanej, w tym 82 dla niepełnosprawnych, co stanowiło 3,82% ogółu zebranych ofert.

(akta kontroli, str. 552-568)

W wyniku badania próby dokumentacji 29 osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie stwierdzono m.in., że Urząd prowadził działania w ramach pośrednictwa pracy w sposób określony w art. 36 ustawy o promocji zatrudnienia.

(akta kontroli, str. 479-543, 628-740, 797-802)

Zadania w zakresie poradnictwa zawodowego dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w szczególności dla osób niepełnosprawnych

W okresie objętym kontrolą Urząd udzielał pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy oraz w planowaniu kariery zawodowej poprzez:

- 1) kierowanie na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie umożliwiające wydawanie opinii o przydatności zawodowej do pracy i zawodu albo kierunku szkolenia, ogółem 92 osoby, w tym trzy osoby niepełnosprawne,
- 2) udział w grupowych poradach zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy, ogółem 499 osób, w tym 19 osób niepełnosprawnych,
- 3) udział w grupowej informacji zawodowej, ogółem 875 osób, w tym 18 osób niepełnosprawnych,
- 4) udział w indywidualnej poradzie zawodowej, ogółem 3326 osób, w tym 74 osoby niepełnosprawne.

W wyniku analizy dokumentacji 29 osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie w charakterze bezrobotnych/poszukujących pracy, stwierdzono że Urząd w ramach realizacji zadań z zakresu poradnictwa zawodowego, m.in.:

- 14 razy udzielał informacji o lokalnym rynku pracy,
- zrealizował szkolenia dla trzech osób,
- 7 razy udzielał grupowych porad zawodowych,
- 30 razy składał osobom propozycje pracy,
- 7 razy udzielał indywidualnej informacji zawodowej,
- 5 razy udzielał indywidualnej porady zawodowej,
- 2 razy refundował koszty przejazdu,
- 10 razy kierował osoby na rozmowy do potencjalnych pracodawców²¹.

W Urzędzie, latach 2018-2020, przeprowadzono łącznie dziewięć badań z wykorzystaniem metody KZZ²² (w tym dla jednej osoby niepełnosprawnej) oraz 1 badanie z wykorzystaniem NBK²³. Zastępca Dyrektora, podała m.in., że o możliwości wykonywania/potrzebie testów, decyduje doradca zawodowy, mając na uwadze problem zawodowy klienta, który po stwierdzeniu potrzeby przeprowadzenia badania testowego, proponuje jego wykonanie klientowi. Propozycja przeprowadzenia testu odbywa się w formie ustnej, podczas porady

²¹ Ogółem, w badanych latach, liczba skierowań osób niepełnosprawnych na rozmowy kwalifikacyjne do pracodawców, wynosiła: w 2018 r. – 103, w 2019 r. – 118 i w 2020 r. – 78.

²² Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych.

²³ Narzędzie do Badania Kompetencji przeznaczone głównie dla klientów powiatowych (i wojewódzkich) urzędów pracy.

indywidualnej. W Urzędzie nie było własnych standardów postępowania w tym zakresie.

(akta kontroli, str. 479-543, 552-553, 581-740, 797-802)

1.7. Działania kontrolne w Urzędzie

W latach 2018 – 2020, w Urzędzie nie były realizowane kontrole związane z problematyką aktywizacji osób niepełnosprawnych .

(akta kontroli, str. 741-752)

W latach 2018 – 2020, nie odnotowano wpływu skarg odnoszących się do aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym m.in. dotyczących równego traktowania, przyznawania dofinansowania/pożyczek, na podjęcie działalności gospodarczej, dofinansowania wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy oraz doboru firm szkoleniowych i przedsiębiorców organizujących staże, roboty publiczne, prace interwencyjne.

(akta kontroli, str. 749-759)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Niedostosowanie budynków PUP przy ul. Słowackiego 2 oraz przy ul. Poniatowskiego 6 do potrzeb osób niepełnosprawnych, co jest niezgodne z art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy o *zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*.

W siedzibach Urzędu przy ul. Słowackiego 2 oraz przy ul. Poniatowskiego 6 stwierdzono następujące bariery w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych:

- w budynku Urzędu przy ul. Słowackiego 2, przy wejściu głównym od strony chodnika, znajduje się próg o wysokości 9 cm, który nie jest wyposażony w pochylnię najazdową. Schody (na parter) nie były zaopatrzone w balustradę lub inne zabezpieczenie od strony przestrzeni otwartej.

- przy wejściu głównym do budynku przy ul. Poniatowskiego 6 znajduje się szeroki próg oraz trzystopniowe schody. Przy wejściu od strony podwórza również znajdują się trzystopniowe schody. Na schodach brak jest materiału antypoślizgowego. Dostęp do pomieszczeń biurowych położonych na I piętrze możliwy jest wyłącznie po dwubiegowych schodach bez materiału antypoślizgowego, które stanowią barierę dla osób niepełnosprawnych, zwłaszcza poruszających się na wózkach inwalidzkich. W budynku nie było toalety dla osób niepełnosprawnych.

Odnosząc się do istniejących barier architektonicznych w obydwu siedzibach Urzędu, Zastępca Dyrektora Urzędu wyjaśniła, że: *odnośnie budynku przy ul. Słowackiego 2 Urząd wystąpi do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu o wyrażenie zgody na montaż balustrad i jeszcze w tym roku próg przy wejściu do budynku zostanie wyposażony w pochylnię najazdową, a toaleta zostanie wyposażona w system przywołujący dla klientów*. Natomiast odnośnie do budynku przy ul. Poniatowskiego 6, który nie jest własnością Urzędu, a jego część znajduje się w rękach prywatnych, wyjaśniła, że: *jego przystosowanie może okazać się niemożliwe ze względu na rozmieszczenie pomieszczeń oraz wąską klatkę schodową i dodatkowe schody na parterze. W tym roku zaplanowane zostały rozmowy z zarządcami budynku, o braku jego dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz o planowanych działaniach w tym zakresie*.

(akta kontroli, str. 327- 411)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w zakresie w zakresie polityki rynku pracy, stwierdzono jednak, że budynki siedzib Urzędu nie były dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ocenie Najwyższej Kontroli Urząd prawidłowo planował i wydatkował środki finansowe na aktywizację zawodową z uwzględnieniem jej poszczególnych form oraz podejmował odpowiednie działania w celu łagodzenia skutków pandemii dla osób niepełnosprawnych w zakresie ich funkcjonowania na rynku pracy. Dzięki temu stopa bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych była niższa niż wśród bezrobotnych ogółem. Urząd prawidłowo prowadził działania w ramach pośrednictwa pracy dla osób z niepełnosprawnościami. W kontrolowanym okresie Urząd pozyskał dla tej grupy bezrobotnych 30 ofert pracy subsydiowanej (z liczbą miejsc pracy 31) i 82 oferty pracy niesubsydiowanej (z liczbą miejsc pracy 146), co stanowiło odpowiednio 0,78% i 3,82% ofert ogółem.

OBSZAR**2. Prawidłowość i skuteczność aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz trwałość ich zatrudnienia**

Opis stanu
faktycznego

2.1. Współpraca Urzędu z osobą niepełnosprawną zarejestrowaną jako bezrobotny/poszukujący pracy**2.1.1. Rzetelność przygotowywanych przez Urząd indywidualnych planów działania (IPD) dla wszystkich osób niepełnosprawnych, zarejestrowanych jako bezrobotni**

Na podstawie badania dokumentacji 21 osób bezrobotnych i ośmiu osób poszukujących pracy zarejestrowanych w Urzędzie, dla których przygotowanych było ogółem 31 IPD stwierdzono m.in., że w każdym przypadku osoby bezrobotne miały opracowywane IPD z zachowaniem wymaganego terminu. Określone w IPD „działania możliwe do zastosowania przez urząd pracy” i „działania planowane do samodzielnej realizacji przez bezrobotnego lub poszukującego pracy” były odpowiednie do potrzeb i możliwości bezrobotnego. IPD były opracowywane przy współudziale bezrobotnego, a założenia przyjęte w IPD były realizowane.

W żadnym przypadku w IPD nie określono formy, planowanej liczby i terminów kontaktów z doradcą klienta,

Dyrektor Urzędu odnosząc się do 31 przypadków IPD, w których nie określono formy, planowanej liczby i terminów kontaktów z doradcą klienta na zaplanowany jego czasokres, podała m.in., że *w dniu przygotowywania IPD, doradcy klienta określają (co do terminu i formy) kolejną, obowiązkową wizytę, a w przypadku jej realizacji wyznaczają następną.*

W trakcie realizacji IPD kontakty z osobami bezrobotnymi następowały po upływie 60 dni (118 dni, 91 dni, 88 dni), zaś z osobami poszukującymi pracy, następowały po upływie 90 dni (182 dni, 175 dni, 94 dni, 92 dni). W aktach dwóch spraw nie udokumentowano poinformowania klientów o przysługujących im prawach i obowiązkach.

(akta kontroli, str. 479-543, 628-740, 760-802)

2.1.2. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, zarejestrowanych jako bezrobotne i poszukujące pracy

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. w Urzędzie było zarejestrowanych 166 osób niepełnosprawnych długotrwale bezrobotnych/poszukujących pracy, których nie objęto żadną formą aktywizacji.

W wyniku badania dokumentacji pięciu osób niepełnosprawnych (trzy bezrobotne i dwie poszukujące pracy), których nie objęto żadną formą aktywizacji stwierdzono, że:

- w każdym przypadku Urząd analizował sytuację klientów i informował ich o aktualnych ofertach pracy,
- w dwóch przypadkach klienci otrzymali skierowanie do pracodawców, jednak nie zostali przez nich zatrudnieni (pracodawcy wybierali innych kandydatów),
- w jednym przypadku klientka ze względu na swoją niepełnosprawność poszukiwała pracy lekkiej.

(akta kontroli, str. 479-543, 628-740, 760-769, 797-804)

2.2. Formy wsparcia osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie w charakterze bezrobotnych/poszukujących pracy

2.2.1. Organizacja szkoleń dla bezrobotnych, w szczególności dla osób niepełnosprawnych

Urząd, w latach 2018-2020, nie organizował konkursów na przeprowadzenie szkoleń tylko finansował szkolenia na podstawie indywidualnych wniosków zainteresowanych osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych. Urząd zapewniał dostęp do tej formy wsparcia i pomoc w wypełnieniu wniosku każdemu klientowi poprzez kontakt z jego doradcą. Wybór instytucji szkoleniowej odbywał się na podstawie corocznie wydawanych przez Dyrektora Urzędu „Zasad wyboru instytucji szkoleniowych do przeprowadzenia szkoleń dla bezrobotnych i innych osób uprawnionych” z zachowaniem zasady konkurencyjności, równego traktowania i przejrzystości.

Do Urzędu, Starosty Jarosławskiego, Rady Powiatu Jarosławskiego i Wojewody Podkarpackiego nie wpłynęły skargi dotyczące organizacji szkoleń, w tym sposobu wyboru lub faworyzowania niektórych firm.

Sposób doboru firm oraz skuteczność prowadzonych przez nich szkoleń, nie były przedmiotem kontroli w Urzędzie. W lokalnych mediach/Internecie nie pojawiały się informacje dotyczące nieprawidłowości związanych z organizacją szkoleń bezrobotnych oraz wyboru instytucji szkolących.

W badanych latach wydatki z Funduszu Pracy na szkolenia dla bezrobotnych i poszukujących pracy oraz liczba uczestników szkoleń były następujące:

- 1) 2018 r.: wydatki – 413,4 tys. zł, liczba uczestników – 107, liczba osób, które ukończyły – 102, liczba osób, które zostały zatrudnione - 95,
- 2) 2019 r.: wydatki – 445,6 tys. zł, liczba uczestników – 83, liczba osób, które ukończyły – 81, liczba osób, które zostały zatrudnione - 80,
- 3) 2020 r.: wydatki – 288,6 tys. zł, liczba uczestników – 61, liczba osób, które ukończyły – 53, liczba osób, które zostały zatrudnione – 40.

Urząd nie realizował formy aktywizacji zawodowej w postaci stypendiów przyznawanych za okres kontynuowania nauki.

W wyniku badania dokumentacji trzech niepełnosprawnych osób bezrobotnych, których objęto aktywizacją w formie szkolenia stwierdzono, że każda z osób uzyskała zatrudnienie.

(akta kontroli, str. 73-86, 687-703, 741-748, 755-759, 805-874)

2.2.2. Dobór pracodawców zatrudniających stażystów oraz prawidłowość kwalifikowania osób niepełnosprawnych na staż

W Urzędzie nie było wewnętrznych regulacji dotyczących naboru na staże. Staże realizowane były na podstawie wniosków o organizację staży, które składane były w ramach ogłaszanych przez Urząd naborów. W wyniku badania trzech naborów na staże, do których kwalifikowane były osoby niepełnosprawne stwierdzono, że nabory były prawidłowo ogłaszane. Wnioskodawcy składali wnioski o zawarcie umowy o zorganizowanie stażu, które podlegały weryfikacji (ocenie) na „Karcie oceny wniosku o zawarcie umowy o zorganizowanie stażu”. Decyzję o realizacji wniosku podejmował Dyrektor Urzędu.

W wyniku badania dokumentacji czterech osób niepełnosprawnych bezrobotnych (dwóch bezrobotnych i dwóch poszukujących pracy), których objęto aktywizacją w formie stażu, stwierdzono, że Urząd prawidłowo kierował na staż osoby niepełnosprawne. Organizatorzy staży wskazywali we wnioskach imiennie bezrobotnego, którego przyjmą na staż, stąd też ich oferty nie były upowszechniane w CBOP²⁴.

Po zakończonym stażu:

- a) jedna osoba była zatrudniona na podstawie cywilnoprawnego stosunku zlecenia, w okresie od 1 grudnia 2018 do 31 maja 2019. Na dzień 31 grudnia 2020 r. – osoba nie figurowała w rejestrze osób bezrobotnych/poszukujących pracy,
- b) jedna osoba była zatrudniona na podstawie cywilnoprawnego stosunku zlecenia, w okresie od 15 grudnia 2020 do 14 marca 2021,
- c) jedna osoba była zatrudniona na podstawie umownego stosunku pracy, przez okres jednego miesiąca. Na dzień 31 grudnia 2020 r. – osoba figurowała w rejestrze osób bezrobotnych/poszukujących pracy,
- d) jedna osoba podjęła zatrudnienie na wolnym rynku pracy, na podstawie umownego stosunku pracy, zawartego na okres od 1 stycznia 2020 do 7 kwietnia 2021.

Urząd nie przyznawał bonów stażowych.

W poszczególnych badanych latach, wydatki na staże dla uprawnionych osób niepełnosprawnych, liczba uczestników staży, były następujące:

1) w roku 2018:

- wydatki PFRON (tylko niepełnosprawni) – 46,6 tys. zł, liczba osób objętych wsparciem – 8,
- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 4321,7 tys. zł., liczba osób objętych wsparciem – 708, liczba osób, które zakończyły staż – 651, liczba osób, które zostały zatrudnione – 573,
- wydatki z innych źródeł (wszyscy uprawnieni) – 78,4 tys. zł, liczba osób objętych wsparciem – 25,

2) w roku 2019:

- wydatki PFRON (tylko niepełnosprawni) – 38,3 tys. zł, liczba osób objętych wsparciem – 5,
- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 3108,2 tys. zł., liczba osób objętych wsparciem – 599, liczba osób, które zakończyły staż – 314, liczba osób, które zostały zatrudnione – 274,
- wydatki z innych źródeł (wszyscy uprawnieni) – 1460,9 tys. zł, liczba osób objętych wsparciem – 196,

3) w roku 2020:

- wydatki PFRON (tylko niepełnosprawni) – 16 tys. zł, liczba osób objętych wsparciem – 2,

²⁴ Centralna Baza Ofert Pracy.

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 3306 tys. zł., liczba osób objętych wsparciem – 595, liczba osób, które zakończyły staż – 372, liczba osób, które zostały zatrudnione – 313.

(akta kontroli, str. 73-86, 704-727, 805-809, 872-933)

2.2.3. Dobór pracodawców organizujących prace interwencyjne oraz nabory uczestników tej formy aktywizacji

Liczba pracodawców organizujących prace interwencyjne w poszczególnych badanych latach wynosiła: w 2018 r. – 8, w 2019 r. – 13, w 2020 r. – 7. W trzech przypadkach były to podmioty publiczne, w pozostałych przypadkach – prywatne.

Wnioski składane były w ramach naborów ogłaszanych na stronie internetowej. Wniosek zawierał ofertę pracy, a Urząd pełnił rolę pośrednika kierującego potencjalnych kandydatów do pracy. W Urzędzie nie było regulacji wewnętrznych dotyczących organizacji prac interwencyjnych.

Nabór ogłoszony w dniu 18 stycznia 2019 r. na zorganizowanie prac interwencyjnych na okres 12 miesięcy, realizowany był ze środków Funduszu Pracy oraz EFS.

Urząd upowszechnił ofertę pracy przez przekazanie jej do internetowej bazy ofert pracy, udostępnianej przez ministra właściwego do spraw pracy. Klientka Urzędu otrzymała zatrudnienie, w okresie:

- 1) od 16 października 2020 do 16 stycznia 2020, jako minimalny ustawowy okres po zakończeniu refundacji wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne, na jaki pracodawca zobowiązuje się utrzymać w zatrudnieniu bezrobotnego, oraz
- 2) od 17 stycznia 2020 – do 15 kwietnia 2020, jako okres zatrudnienia na wolnym rynku pracy.

W dniu 31 grudnia 2020 r., klientka nie figurowała w rejestrze osób bezrobotnych/poszukujących pracy.

W poszczególnych badanych latach wydatki na prace interwencyjne dla uprawnionych osób niepełnosprawnych oraz liczby uczestników, były następujące:

1) w roku 2018:

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 1540,0 tys. zł., liczba uczestników – 327, liczba osób, które zakończyły udział w tej formie – 165, liczba osób, które zostały zatrudnione – 165,

- wydatki z innych źródeł (wszyscy uprawnieni) – brak danych, liczba uczestników – 13,

2) w roku 2019:

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 1516,8 tys. zł., liczba uczestników – 402, liczba osób, które zakończyły udział w tej formie – 221, liczba osób, które zostały zatrudnione – 218,

- wydatki z innych źródeł (wszyscy uprawnieni) – 279,2 tys. zł., liczba uczestników – 58,

3) w roku 2020:

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 1549,7 tys. zł., liczba uczestników – 406, liczba osób, które zakończyły udział w tej formie – 289, liczba osób, które zostały zatrudnione – 287.

(akta kontroli, str. 73-86, 735-740, 805-809, 872-874, 934-951)

2.2.4. Dobór organizatorów robót publicznych oraz nabory uczestników tej formy aktywizacji

Liczba pracodawców organizujących i przyjmujących bezrobotne osoby niepełnosprawne na roboty publiczne w poszczególnych badanych latach wynosiła:

w roku 2018 – 10 (w tym: sześć jednostek publicznych, dwa stowarzyszenia, jedna fundacja oraz jedna jednostka niemająca osobowości prawnej), w roku 2019 – 11 (w tym: sześć jednostek publicznych, trzy stowarzyszenia, jedna fundacja i jedna organizacja pożytku publicznego), w roku 2020: 12 (w tym: dziewięć jednostek publicznych, jedno stowarzyszenie oraz jedna organizacja pożytku publicznego (która – między innymi – dwukrotnie składała wnioski, w latach 2019 i 2020).

Wnioski składane były w ramach naborów ogłaszanych na stronie internetowej. W Urzędzie nie było regulacji wewnętrznych dotyczących organizacji prac interwencyjnych.

Nabór ogłoszony w dniu 13 stycznia 2020 r. o zorganizowanie robót publicznych na okres do sześć miesięcy, zakładał maksymalną refundację miesięczną – 1950 zł do wynagrodzenia i 333,45 zł (17,1 %) zł - składki ZUS, tj. razem 2283,45 zł.

Urząd upowszechnił ofertę pracy przez przekazanie jej do internetowej bazy ofert pracy, udostępnianej przez ministra właściwego do spraw pracy. Klient Urzędu otrzymał zatrudnienie, w okresie:

1) od 1 maja 2020 do 31 października 2020, w ramach robót publicznych, oraz

2) od 1 listopada 2020 do 30 listopada 2020, jako minimalny okres po zakończeniu refundacji wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne, na jaki pracodawca zobowiązał się utrzymać w zatrudnieniu bezrobotnego.

Klient Urzędu ponownie zarejestrował się w dniu 1 grudnia 2020 r. i wyrejestrował się 21 kwietnia 2021 r., w związku z podjęciem pracy na wolnym rynku.

W poszczególnych badanych latach, wydatki na roboty publiczne dla uprawnionych osób niepełnosprawnych, liczby uczestników, były następujące:

1) w roku 2018:

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 3184,2 tys. zł., liczba uczestników – 313, liczba osób, które zakończyły udział w tej formie – 301, liczba osób, które zostały zatrudnione – 299,

2) w roku 2019:

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 1823,6 tys. zł., liczba uczestników – 178, liczba osób, które zakończyły udział w tej formie – 115, liczba osób, które zostały zatrudnione – 113,

3) w roku 2020:

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 2458,9 tys. zł., liczba uczestników – 253, liczba osób, które zakończyły udział w tej formie – 243, liczba osób, które zostały zatrudnione – 241.

(akta kontroli, str. 73-86, 728-734, 805-809, 872-874, 952-979)

2.2.5. Aktywizacja w formie przyznania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej

Urząd ogłaszał nabory do składania wniosków o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej w Internecie. Dyrektor Urzędu, zarządzeniem nr 14/2017 z dnia 12 kwietnia 2017 r., powołał komisję do spraw opiniowania wniosków o dofinansowanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej na własny rachunek, w tym kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności. Komisja ta od 1 marca 2019 r., oceniała wnioski przy użyciu „karty oceny wniosku”, która przewidywała maksymalnie 60 punktów przydzielanych według 16 kryteriów. Założono, że minimalna liczba punktów uprawniających do otrzymania dofinansowania stanowi 60% z 60 punktów, tj. 36 punktów.

Uchwałą nr 603/2018 z dnia 15 czerwca 2018 r. Zarząd Powiatu Jarosławskiego, powołał komisję do spraw opiniowania wniosków o dofinansowanie zadań z zakresu

rehabilitacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych. W § 3 ust. 5 tej uchwały określono, że komisja opiniuje kompletne wnioski sprawdzone pod względem formalnym przez pracownika merytorycznego PUP, uwzględniając wysokość środków przeznaczonych przez PFRON na realizację zadań. W wyniku badania dokumentacji pięciu osób niepełnosprawnych (czterech bezrobotnych i jednej poszukującej pracy), których objęto aktywizacją w formie przyznania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej stwierdzono, że nabór wniosków został przeprowadzony z zachowaniem konkurencyjności. Wnioski pięciu klientów Urzędu zostały pozytywnie zaopiniowane. Komisja do spraw opiniowania wniosków o dofinansowanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, działała trzykrotnie, w dniach: 30 października 2018 r. (pozytywnie zaopiniowała wszystkie wnioski, w liczbie 14), 15 października 2019 r. (pozytywnie zaopiniowała wszystkie wnioski, w liczbie 25) oraz 3 sierpnia 2020 r. (z puli 51 wniosków, pozytywnie zaopiniowała 47 wniosków i negatywnie cztery wnioski, które nie uzyskały minimalnej liczby punktów). Natomiast komisja do spraw opiniowania wniosków o dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych zadziałała dwukrotnie, w dniach: 19 czerwca 2018 r. (z puli trzech wniosków, pozytywnie zaopiniowała jeden wniosek i negatywnie dwa wnioski) oraz 17 maja 2019 r. (pozytywnie zaopiniowała jeden wniosek).

Rozliczenia zawierające kwoty wydatkowane na podjęcie działalności, były zgodne z zawartymi umowami i zostały zatwierdzone.

W jednym przypadku działalność gospodarcza została zawieszona 30 października 2020 r., zaś w czterech przypadkach działalność gospodarcza została utrzymana w okresie trwałości.

W poszczególnych badanych latach, wydatki na jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej dla uprawnionych osób niepełnosprawnych oraz liczba uczestników staży, były następujące:

1) w roku 2018:

- wydatki PFRON (tylko niepełnosprawni) – 35,2 tys. zł, liczba osób objętych wsparciem – 1,

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 2434,8 tys. zł., liczba osób objętych wsparciem – 116, liczba osób, które zakończyły daną formę – 206, liczba osób, które zostały zatrudnione – 204,

2) w roku 2019:

- wydatki PFRON (tylko niepełnosprawni) – 20,0 tys. zł, liczba osób objętych wsparciem – 1,

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 2599,9 tys. zł., liczba osób objętych wsparciem – 134, liczba osób, które zakończyły staż – 115, liczba osób, które zostały zatrudnione – 114,

3) w roku 2020 - wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 2248,5 tys. zł., liczba osób objętych wsparciem – 116, liczba osób, które zakończyły daną formę – 134, liczba osób, które zostały zatrudnione – 134.

(akta kontroli, str. 73-86, 479-513, 872-874, 980-1129)

W Urzędzie obowiązywał od 4 września 2019 r. dokument pn. „Sposób wyboru umów do przeprowadzenia wizyt monitorujących oraz kontroli”, który dzielił wizyty monitorujące na:

- wizyty planowane, które po wyborze umów do przeprowadzenia wizyt monitorujących, powinny się odbyć do czasu zakończenia danej formy, oraz
- wizyty doraźne, przeprowadzane w przypadku problemów w realizacji danej formy oraz w ramach każdej umowy na utworzenie stanowiska pracy, jego wyposażenie/doposażenie.

W badanych latach, łączna liczba uczestników, którym przyznano jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, do liczby wizyt ogółem i liczby wizyt skierowanych do tej formy, przedstawia się następująco:

- a) w roku 2018: łącznie 117 uczestników, ogółem – 205 wizyt, w tym do uczestników tej formy - 29 wizyt (tj. 14 % wizyt ogółem),
- b) w roku 2019: łącznie 135 uczestników, ogółem 233 wizyty, w tym do uczestników tej formy - dwie wizyty (tj. 0,86 % wizyt ogółem),
- c) w roku 2020: łącznie 116 uczestników, ogółem 86 wizyt, w tym do uczestników tej formy - dwie wizyty (tj. 2,3 % wizyt ogółem).

(akta kontroli, str. 1130-1152, 1210-1211)

2.3. Instrumenty rynku pracy skierowane do pracodawców zatrudniających bezrobotnych, w tym w szczególności niepełnosprawnych

2.3.1. Efektywność zatrudnieniowa i kosztowa refundacji podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego lub poszukującego pracy

Spośród ogólnej liczby pracodawców, którzy zatrudnili osoby niepełnosprawne na podstawie skierowań Urzędu w ramach formy wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy (tj. w roku 2018 – 10 pracodawców, w roku 2019 – 12 pracodawców i w roku 2020 – 12 pracodawców), trzem następującym pracodawcom Urząd zrefundował najwyższe kwoty:

- 1) 160 tys. zł (40 tys. zł/osobę), cztery stanowiska pracy, skierowanych sześć osób,
- 2) 120 zł (40 tys. zł/osobę), trzy stanowiska pracy, skierowanych cztery osoby,
- 3) 40 zł (40 tys. zł/osobę), jedno stanowiska pracy, skierowana jedna osoba.

W wyniku badania dokumentacji pięciu osób niepełnosprawnych (troje bezrobotnych i dwoje poszukujących pracy), których objęto aktywizacją w formie przyznania refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska stwierdzono, że nabór wniosków został przeprowadzony z zachowaniem konkurencyjności. Wnioski czterech klientów Urzędu (pracodawców) zostały pozytywnie zaopiniowane przez komisję na podstawie kryteriów: potrzeb lokalnego rynku pracy, liczby osób niepełnosprawnych o określonych kwalifikacjach, kosztów wyposażenia stanowiska pracy, wkładu pracodawcy w wyposażenie tworzonego stanowiska pracy oraz wysokości posiadanych środków.

Starosta Jarosławski zawarł stosowne umowy z pracodawcami o refundację kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, w których m.in. zawarto klauzulę zobowiązującą pracodawcę do uiszczenia kary w kwocie 6900 zł w przypadku braku dalszego zatrudnienia skierowanych bezrobotnych/poszukujących pracy, na okres co najmniej trzech miesięcy.

W każdym przypadku osoby niepełnosprawne zostały zatrudnione na warunkach określonych w umowach zawartych pomiędzy Starostą Jarosławskim, a pracodawcami.

W poszczególnych badanych latach, wydatki na refundację kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, liczba uczestników tej formy, były następujące:

1) w roku 2018:

- wydatki PFRON (tylko niepełnosprawni) – 160 tys. zł, trzech pracodawców, cztery osoby objęte wsparciem,

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 2152,8 tys. zł., liczba osób objętych wsparciem – 98, liczba osób, które zakończyły staż – 190, liczba osób, które zostały zatrudnione – 188,

- wydatki z innych źródeł (wszyscy uprawnieni) – 320,3 tys. zł, liczba osób objętych wsparciem – 16,

2) w roku 2019:

- wydatki PFRON (tylko niepełnosprawni) – 157,8 tys. zł, czterech pracodawców, cztery osoby objęte wsparciem,

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 2912,6 tys. zł., liczba osób objętych wsparciem – 132, liczba osób, które zakończyły staż – 197, liczba osób, które zostały zatrudnione – 193,

- wydatki z innych źródeł (wszyscy uprawnieni) – 431,6 tys. zł, liczba osób objętych wsparciem – 18,

3) w roku 2020:

- wydatki PFRON (tylko niepełnosprawni) – 280,0 tys. zł, siedem osób objętych wsparciem,

- wydatki z Funduszu Pracy (wszyscy uprawnieni) – 2391,8 tys. zł., liczba osób objętych wsparciem – 109, liczba osób, które zakończyły staż – 89, liczba osób, które zostały zatrudnione – 88.

Państwowa Inspekcja Pracy - Okręgowy Inspektorat Pracy w Rzeszowie, w kontrolach zrealizowanych u trzech różnych pracodawców w zakresie prawidłowości wyposażenia/doposażenia stanowisk pracy dla osoby niepełnosprawnej, nie stwierdził nieprawidłowości.

(akta kontroli, str. 73-86, 514-543)

2.3.2. Efekty zatrudnieniowe i kosztowe innych form wsparcia skierowane do pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne zarejestrowane jako bezrobotne i poszukujące pracy

Dyrektor Urzędu podała m.in., że *Urząd nie dysponuje informacjami, odnośnie liczby i tożsamości pracodawców, którzy w okresie korzystania z różnych form wsparcia, zatrudniali osoby niepełnosprawne.*

Ze środków Funduszu Pracy Urząd nie realizował takich form, jak:

- refundacja składek na ubezpieczenie społeczne,
- świadczenie aktywizacyjne,
- grant na telepracę,
- koszty wynagrodzeń osób skierowanych do spółdzielni socjalnej.

W latach 2019-2020 z Funduszu Pracy na realizację wynagrodzeń i kosztów osobowych członków spółdzielni socjalnej wydatkowano kwotę:

- w roku 2019 - 29,5 tys. zł, z sześcioma uczestnikami, oraz
- w roku 2020 – 4,5 tys. zł, z trzema uczestnikami.

(akta kontroli, str. 872-874, 1217)

2.4. Efekty aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych i przestrzeganie zasad równego traktowania

2.4.1. Wskaźniki efektywności zatrudnieniowej i kosztowej, jakie osiągnął Urząd w kontrolowanym okresie

Urząd osiągał następujące wskaźniki efektywności w poszczególnych latach 2018, 2019 i 2020 (dalej kolejne lata):

1) W zakresie szkoleń:

- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (w %): 93,13, 98,76 i 75,47,

- wskaźnik efektywności kosztowej, (w kwotach): 4,35 tys. zł., 5,57 tys. zł., 7,21 tys. zł.

2) W zakresie prac interwencyjnych:

- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (w %): 100, 98,64 i 99,3,

- wskaźnik efektywności kosztowej, wynosił (w kwotach): 9,33 tys. zł., 6,95 tys. zł., 5,39 tys. zł.

3) W zakresie robót publicznych:

- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (w %): 95,52, 98,26 i 99,17,

- wskaźnik efektywności kosztowej, wynosił (w kwotach): 10,64 tys. zł., 16,13 tys. zł., 10,2 tys. zł.

4) W zakresie staży:

- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (w %): 88,01, 87,26 i 84,13,

- wskaźnik efektywności kosztowej, wynosił (w kwotach): 7,54 tys. zł., 11,34 tys. zł., 10,56 tys. zł.

5) W zakresie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej:

- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (w %): 99,02, 99,13, 100,

- wskaźnik efektywności kosztowej, wynosił (w kwotach): 11,93 tys. zł., 22,8 tys. zł., 16,77 tys. zł.

6) W zakresie refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy:

- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (w %): 98,94, 97,96, 98,87,

- wskaźnik efektywności kosztowej, wynosił (w kwotach): 11,45 tys. zł., 15,09 tys. zł., 27,17 tys. zł.

Razem wszystkie podstawowe formy aktywizacji w Urzędzie, latach 2018-2019²⁵:

- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (w %): 94,37, 95,11,

- wskaźnik efektywności kosztowej, wynosił (w kwotach): 9217,13 zł, 12 506,75 zł.

Razem wszystkie podstawowe formy aktywizacji według danych MRPiPS, latach 2018-2019:

- średni ogólnopolski wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (w %): 84,96, 85,52,

- średni ogólnopolski wskaźnik efektywności kosztowej, wynosił (w kwotach): 10 286,42 zł, 10 154,30 zł.

(akta kontroli, str. 1218-1219)

2.4.1. Dyskryminowanie osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne i poszukujące pracy

Nie stwierdzono przypadku, w którym osoba niepełnosprawna byłaby traktowana z naruszeniem zasad równości.

(akta kontroli, str. 479-543, 628-748, 755-759, 869-871, 1220-1241)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W ośmiu (z 31 poddanych analizie) IPD opracowanych dla ośmiu niepełnosprawnych osób bezrobotnych stwierdzono brak elementów określonych art. 34a ust. 2 pkt. 5 ustawy o promocji zatrudnienia, tj. określenia terminu i warunków zakończenia realizacji IPD. W czterech IPD nie określono terminu ich zakończenia, zaś w pięciu IPD nie określono warunków ich zakończenia.

Dyrektor Urzędu, odnosząc się do wykazanych powyższych braków w IPD, podała m.in., że *doradcy klienta w dniu sporządzania IPD, omyłkowo nie określili terminów ich zakończenia (w czterech przypadkach) oraz warunków ich zakończenia (w pięciu przypadkach).*

²⁵ Brak danych za rok 2020.

2. Nieprzestrzeganie (w trzech przypadkach na 31 IPD poddanych analizie) obowiązku kontaktowania się z bezrobotnym co najmniej raz na 60 dni w celu monitorowania sytuacji i postępów w realizacji działań przewidzianych w IPD, co było niezgodne z art. 34a ust. 3aa ustawy o promocji zatrudnienia.

Urząd kontaktował się z bezrobotnym po upływie 60 dni w przypadku:

- 1) nr identyfikacyjnego klienta 010300/0025, figurującego w rejestrze w okresie od 6 sierpnia 2019 do 1 września 2019, gdzie kontakt nastąpił po upływie 118 dni od poprzedniego kontaktu,
- 2) nr identyfikacyjnego klienta 110913/00003, figurującego w rejestrze w okresie od 4 września 2018 do 4 września 2020, gdzie kontakt nastąpił po upływie 91 dni od poprzedniego kontaktu (tj. 28 sierpnia 2020, a następny kontakt w dniu 28 kwietnia 2020),
- 3) nr identyfikacyjnego klienta: 240712/00007, w okresie realizacji IPD z dnia 23 lipca 2019 r., gdzie zaewidencjonowany w dniu 18 czerwca 2020 kontakt z klientem bezrobotnym, nastąpił po upływie 88 dni od poprzedniego kontaktu.

Odnosząc się do przyczyn powyższych naruszeń w zakresie realizacji IPD, Dyrektor Urzędu podała, m.in., że *doradca klienta, który przygotował IPD nie dochował terminu kontaktu z bezrobotnym co najmniej raz na 60 dni, błędnie wyznaczono termin wizyty i nie dochowano kontaktu z bezrobotnym co najmniej raz na 60 dni. Błąd nastąpił w bardzo trudnym okresie w kraju i na terenie naszego powiatu. Trwała pandemia i wielu pracowników zajmowało się obsługą Tarczy antykryzysowej.*

(akta kontroli, str. 479-543, 628-740, 782-802, 1242-1259)

OCENA CZĄSTKOWA

Działania realizowane przez Urząd dotyczące aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy przyczyniały się do podjęcia przez osoby niepełnosprawne trwałego zatrudnienia. W okresie objętym kontrolą aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu objęto łącznie 4683 bezrobotnych z 21 363 zarejestrowanych jako bezrobotni, tj. 21,9%. W tym samym okresie, wskaźnik ten dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych wynosił 17,8% (tj. 159 z populacji ogółem 895 niepełnosprawnych). PUP prawidłowo prowadził postępowania związane z wyborem firm szkoleniowych, organizatorów staży, robót publicznych, prac interwencyjnych i przyznawaniem kosztów refundacji wyposażenia stanowiska pracy.

W Urzędzie dla wszystkich zarejestrowanych jako bezrobotni opracowywano IPD, jednak w 8 na 31 objętych analizą IPD, dokumenty te nie zawierały informacji o planowanych terminach i warunkach zakończenia ich realizacji, co było niezgodne z art. 34a ust. 2 pkt 5 ustawy o promocji zatrudnienia.

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt. 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Podjęcie działań w celu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami do budynków Urzędu poprzez usunięcie barier architektonicznych.
2. Opracowywanie indywidualnych planów zgodnie z art. 34a ust. 2 pkt. 5 ustawy o promocji zatrudnienia.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, *w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.*

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 27 lipca 2021 r.

Kontroler
Wilhelm Dmytrów
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/